

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

PHẠM NGỌC CHÂU

CHUYỂN DỊCH CƠ CẤU KINH TẾ NÔNG THÔN
HUYỆN ĐỒNG HỖ TỈNH THÁI NGUYÊN

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ
CHUYÊN NGÀNH: KINH TẾ NÔNG NGHIỆP

THÁI NGUYÊN - NĂM 2015

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

PHẠM NGỌC CHÂU

CHUYÊN DỊCH CƠ CẤU KINH TẾ NÔNG THÔN
HUYỆN ĐỒNG HỖ TỈNH THÁI NGUYÊN

Chuyên ngành: Kinh tế Nông nghiệp

Mã số: 60.62.01.15

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: TS. Nguyễn Thị Yến

THÁI NGUYÊN - NĂM 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan số liệu và kết quả nghiên cứu trong đề tài là trung thực và chưa từng được sử dụng, công bố trong bất kì nghiên cứu nào.

Tôi xin cam đoan rằng mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện khóa luận này đã được cảm ơn và thông tin trích dẫn trong đề tài đều được ghi rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, tháng 11 năm 2015

Tác giả luận văn

Phạm Ngọc Châu

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình thực hiện đề tài, tôi đã nhận được sự giúp đỡ và được tạo điều kiện thuận lợi từ nhiều cá nhân và tập thể.

Trước hết tôi xin nói lời cảm ơn chân thành nhất tới người hướng dẫn khoa học: **TS. Nguyễn Thị Yến**; cô đã giúp đỡ tận tình và trực tiếp hướng dẫn tôi trong suốt thời gian tôi thực hiện nghiên cứu đề tài.

Tôi xin chân thành cảm ơn các ý kiến đóng góp và hướng dẫn của các Thầy, Cô giáo trường Đại học kinh tế và Quản trị kinh doanh - Đại học Thái Nguyên trong suốt thời gian học tập.

Tôi xin chân thành cảm ơn lãnh đạo tỉnh Thái Nguyên, Các ban ngành, đoàn thể ở huyện Đồng Hỷ, tỉnh Thái Nguyên, các bạn bè đồng nghiệp đã giúp tôi trong suốt quá trình thực hiện Luận văn..

Tôi xin chân thành cảm ơn./.

Thái Nguyên, tháng 11 năm 2015

Tác giả luận văn

Phạm Ngọc Châu

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC NHỮNG TỪ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC BẢNG	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	2
4. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	2
5. Kết cấu luận văn.....	3
Chương 1. MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ CƠ CẤU KINH TẾ VÀ CHUYỂN DỊCH CƠ CẤU KINH TẾ NÔNG THÔN	4
1.1. Một số vấn đề lý luận về cơ cấu và chuyển dịch cơ cấu kinh tế.....	4
1.1.1. Cơ cấu kinh tế	4
1.1.2. Chuyển dịch cơ cấu kinh tế.....	12
1.2. Kinh nghiệm về chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn trên thế giới và Việt Nam	20
1.2.1. Chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn trong quá trình công nghiệp hoá - hiện đại hoá ở Thái Lan.....	21
1.2.2. Chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn trong quá trình công nghiệp hoá - hiện đại hoá ở Trung Quốc.....	23
1.2.3. Chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn trong quá trình công nghiệp hoá - hiện đại hoá ở Nhật Bản	24
1.2.4. Chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn trong quá trình công nghiệp hoá - hiện đại hoá ở Việt Nam:	25

1.2.5. Kinh nghiệm chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn của một số địa phương trong nước	28
1.2.6. Bài học kinh nghiệm rút ra cho nghiên cứu chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn huyện Đồng Hỷ tỉnh Thái Nguyên.....	32
Chương 2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	34
2.1. Câu hỏi nghiên cứu	34
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	34
2.2.1. Phương pháp tiếp cận	34
2.2.2 Phương pháp nghiên cứu.....	35
2.3. Những chỉ tiêu đánh giá trình độ và hiệu quả kinh tế của cơ cấu kinh tế	40
2.3.1. Các chỉ tiêu đánh giá trình độ cơ cấu kinh tế và chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn.....	40
2.3.2. Các chỉ tiêu hiệu quả kinh tế và chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn	40
Chương 3. THỰC TRẠNG CHUYỂN DỊCH CƠ CẤU KINH TẾ NÔNG THÔN HUYỆN ĐỒNG HỶ GIAI ĐOẠN 2010 - 2014	41
3.1. Đặc điểm tự nhiên, kinh tế xã hội huyện Đồng Hỷ	41
3.1.1. Đặc điểm điều kiện tự nhiên của huyện Đồng Hỷ	41
3.1.2. Tình hình kinh tế - xã hội.....	46
3.1.3. Đánh giá chung về điều kiện tự nhiên, kinh tế- xã hội huyện Đồng Hỷ.....	50
3.2. Thực trạng chuyển dịch cơ cấu kinh tế của huyện Đồng Hỷ tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2010-2014.....	52
3.2.1. Thực trạng chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo ngành	52
3.2.2. Thực trạng chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn theo thành phần kinh tế	61
3.3. Các yếu tố ảnh hưởng đến chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn huyện Đồng Hỷ giai đoạn 2010-2014.....	70
3.4. Đánh giá chung về chuyển dịch cơ cấu kinh tế tại huyện Đồng Hỷ giai đoạn 2010- 2014.....	77

Chương 4. MỘT SỐ GIẢI PHÁP CHUYỂN DỊCH CƠ CẤU KINH TẾ NÔNG THÔN HUYỆN ĐỒNG HỖ TỈNH THÁI NGUYÊN GIAI ĐOẠN 2016- 2020.....	80
4.1. Cơ sở để định hướng, quan điểm, mục tiêu phát triển KT-XH	80
4.1.1. Cơ sở để định hướng và bối cảnh chung.....	80
4.1.2 Quan điểm, mục tiêu phát triển kinh tế xã hội	80
4.2. Định hướng, mục tiêu đẩy mạnh quá trình chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn huyện Đồng Hỷ	82
4.3. Giải pháp chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn huyện Đồng Hỷ giai đoạn 2010-2014.....	85
4.3.1. Giải pháp chung	85
4.3.2. Các giải pháp cụ thể để thực hiện chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn huyện Đồng Hỷ giai đoạn 2016-2020.....	86
KẾT LUẬN	91
TÀI LIỆU THAM KHẢO	93

DANH MỤC NHỮNG TỪ VIẾT TẮT

BQ	: Bình quân
CCKT	: Cơ cấu kinh tế
CNH - HĐH	: Công nghiệp hóa - hiện đại hóa
DN	: Doanh nghiệp
HTX	: Hợp tác xã
KD	: Kinh doanh
KTXH	: Kinh tế xã hội
NN&PTNT	: Nông nghiệp và phát triển nông thôn
NQD	: Ngoài quốc doanh
PTNT	: Phát triển nông thôn
SX	: Sản xuất
TNHH	: Trách nhiệm hữu hạn
TTCN	: Tiểu thủ công nghiệp
XHCN	: Xã hội chủ nghĩa

DANH MỤC BẢNG

Bảng 3.1: Diện tích đất phân bố theo thổ nhưỡng năm 2014.....	45
Bảng 3.2: Tình hình dân số huyện Đồng Hỷ năm 2014	46
Bảng 3.3: Kết quả sản xuất các ngành kinh tế huyện Đồng Hỷ	49
Bảng 3.4: Giá trị và cơ cấu giá trị sản xuất nông nghiệp huyện Đồng Hỷ.....	54
Bảng 3.5: Diện tích các loại cây trồng huyện Đồng Hỷ giai đoạn 2010-2014	56
Bảng 3.6: Sản lượng cây lương thực có hạt huyện Đồng Hỷ giai đoạn 2010-2014	58
Bảng 3.7: Diện tích, năng suất và sản lượng lúa phân theo vụ giai đoạn 2010- 2014 huyện Đồng Hỷ	59
Bảng 3.8: Giá trị sản xuất công nghiệp phân theo thành phần kinh tế huyện Đồng Hỷ, giai đoạn 2010-2014	62
Bảng 3.9: Giá trị sản xuất ngành công nghiệp cá thể phân theo tiểu ngành...	63
Bảng 3.10: Sản phẩm công nghiệp chủ yếu huyện Đồng Hỷ giai đoạn 2010-2014	65
Bảng 3.11: Hoạt động thương mại- Dịch vụ huyện Đồng Hỷ giai đoạn 2010-2014	69

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Kinh tế nông thôn có một vị trí đặc biệt quan trọng trong sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội của mỗi địa phương và đất nước, bởi đây là khu vực sản xuất ra những sản phẩm thiết yếu nuôi sống con người. Muốn đưa nông thôn trở nên giàu có, theo kịp sự phát triển của đô thị thì không có cách nào khác là phải chuyển dịch cơ cấu kinh tế. Cơ cấu kinh tế nông thôn hợp lý đó là sự kết hợp hài hòa giữa các bộ phận với nhau và phải sử dụng có hiệu quả các nguồn lực, tài nguyên của địa phương từ đó làm cho nền kinh tế phát triển lành mạnh, có nhịp độ tăng trưởng và phát triển ổn định, góp phần xoá đói giảm nghèo, đẩy nhanh quá trình đô thị hoá nông thôn, nâng cao trình độ, mức sống, văn hoá, tinh thần của dân cư nông thôn và giữ gìn các giá trị văn hoá, tinh thần tích cực ở nông thôn.

Chuyển dịch cơ cấu kinh tế luôn là một nội dung chủ yếu, quan trọng trong đường lối đổi mới và phát triển kinh tế của Đảng và Nhà nước ta. Cơ cấu kinh tế của cả nước và ở từng địa phương đã và đang dịch chuyển dịch theo hướng tích cực. Tuy nhiên, cho đến nay, tốc độ chuyển dịch cơ cấu kinh tế, đặc biệt là trong khu vực nông thôn nói chung và huyện Đồng Hỷ nói riêng vẫn còn chậm, sự chuyển biến chưa thực sự rõ nét. Với nền kinh tế chủ yếu vẫn dựa vào các ngành có lợi thế về tài nguyên và lao động chi phí thấp. Tỷ trọng các loại dịch vụ có giá trị gia tăng cao như tài chính tín dụng, giáo dục, y tế, bảo hiểm... còn nhỏ, tỷ trọng công nghiệp chế biến trong GDP của những năm qua tăng không đáng kể; trong khi tỷ trọng nông, lâm, ngư nghiệp và khai khoáng cũng giảm chưa nhiều. Điều này dẫn đến tình trạng địa phương chưa phát huy hiệu quả các nguồn lực cho chuyển dịch cơ cấu kinh tế, làm cho việc sử dụng các nguồn lực này ở từng địa phương kém hiệu quả, trong đó có huyện Đồng Hỷ tỉnh Thái Nguyên. Xuất phát vấn đề trên, tác giả lựa